

**ЕЛДЕРДІН ЭКОНОМИКАЛЫҚ
КӨШБАСШЫЛАРЫ.
ЕЛДЕР ТҮРЛЕРІ: ОРТАЛЫҚ,
ЖАРТЫЛАЙ ПЕРИФЕРИЯЛЫ,
ПЕРИФЕРИЯЛЫ.
ГЕОГРАФИЯЛЫҚ
ОРТАЛЫҚТАР**

Оқу мақсаты:

Елдердің экономикалық көшбасшыларын білу,

Елдер түрлері: орталық, жартылай перифериялық (жартылай шеткі), перифериялық (шеткі); географиялық орталықтар,

Халықаралық экономикалық интеграция, халықаралық еңбек бөлінісі ұғымдары

Жетістік критерийлері:

1. Экономикада көшбасшы болған елдерді анықтап, сипаттай алады.
2. Экономикада көшбасшы елдердің дамыған шаруашылық салаларын атап, әсер ететін негізгі факторларды талдай алады.
3. Орталық, периферия, жартылай периферия дегеніміз не екенін білу.

Өткенге шолу

1. Экономикалық циклдың фазалары?
2. Экономикалық дамуға әсер етуші факторлар?
3. Интенсивті, экстенсивті терминдерін қалай түсінесіз?
4. Импорт, экспорт?
5. Реимпорт, реэкспорт?
6. Нағыз ЖІӨ көлемінің көтерілуі мен төмен түсуінің ауысып отырыуы
7. Шетелдік кәсіпорындардың үлесі есептелмейтін-ол?
8. Нағыз ЖІӨ өсуі пайызбен (формула)?
9. Қазақстан ЖІӨ көлемі шамамен?
10. Экономиканың бір орында тұрып жылжымай қалуы?
11. Рецессия кезінде экономика.....?
11. Экономикалық циклдың фазалары?

**КӨТЕРІЛУ
МЕН
ТӨМЕ**

**Н
ТҮСУ
НІҢ
АУЫС
ЫП
КЕЛІП
ОТЫР**

**ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЦИКЛ ТӨРТ
ФАЗАДАН ТҰРАДЫ.**

- **БІРІНШІ ФАЗА — ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨТЕРІЛУ**
- **БАРЛЫҚ ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САЛАЛАРЫНЫҢ ӨНДІРІСІНІҢ ҮНЕМІ ҮЛКЕЮІМЕН СИПАТТАЛАДЫ**
- **ТАБЫСТЫҢ ҰЛҒАЮЫ,**
- **СҰРАНЫСТЫҢ КӨБЕЮУІ**
- **ӨНДІРІСТІҢ БАРЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ ӨЗ ШЫҢЫНА ЖЕТЕДІ.**

ФАЗ
А
РЕЦ
ЕСС
ИЯ

- **ӨНДІРІСТІҢ ҚЫСҚАРУЫ, ИНВЕСТИЦИЯ МЕН ТАБЫСТЫҢ АЗАЮЫ, ЖІӨ ДЕҢГЕЙІНІҢ ҚҰЛАУЫ**
- **БАРЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР ЕҢ ТӨМЕНГІ НҮКТЕ – КРИЗИСКЕ КЕЛЕДІ.**

ФАЗ

А —

ДЕП

РЕС

СИЯ

•ЭКОНОМИКА БІР ОРЫНДА ТҰРЫП
ЖЫЛЖЫМАЙ ҚАЛАДЫ.

**ФАЗ
А —
ҚАЙ
ТА
ОҢА**

- **ӨНДІРІСТІҢ БІРТІНДЕП ҚАЙТА ОҢАЛА БАСТАУЫ**
- **СҰРАНЫСТЫҢ АРТУЫ, ӨНЕРКІСПТЕРДЕ ҚОСЫМША ЖҰМЫС ОРЫНДАРЫНЫҢ АШЫЛУЫ**
- **САУДА ҚЫЗА БАСТАЙДЫ. ХАЛЫҚТЫҢ ТАБЫСЫ КӨБЕЙІП, КӘСІПКЕРЛЕРДІҢ ПАЙДАСЫ АРТА БАСТАЙДЫ**

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ ТИПТЕРІ

**Көшбасшы елдердің бірқалыпты өсуі
(АҚШ, Еуропа)**

**Өсу таңғажайыптары
(Япония, Южная Корея, Гонконг)**

**Өсу трагедиясы
(Орталық Африканың кейбір елдері)**

**Экономикалық өсу жоқ
(Зимбабве)**

Экономикасы дамыған елдер

Үлкен жетілік

**Батыс Еуропаның шағын
капиталистік елдері**

**Қоныс аударған
капитализм елдері**

Азиялық аймақтар

ТАПСЫРМА 1: *КЕСТЕНІ ТОЛТЫРЫҢЫЗ*

<i>Экономикасы дамыған елдер тобы</i>	<i>Құрамы</i>	<i>Бастапқы мамандану саласы</i>	<i>Қазіргі мамандану саласы</i>
ҮЛКЕН ЖЕТІЛІК			
БАТЫС ЕУРОПАНЫҢ ШАҒЫН КАПИТАЛИСТІК ЕЛДЕРІ			
ҚОНЫС АУДАРҒАН КАПИТАЛИЗМ ЕЛДЕРІ			
АЗИЯЛЫҚ АЙДАҒАРЛАР			

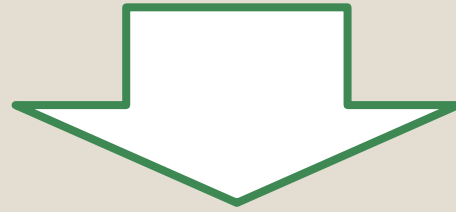
ВИДЕО

ТАПСЫРМА 2:

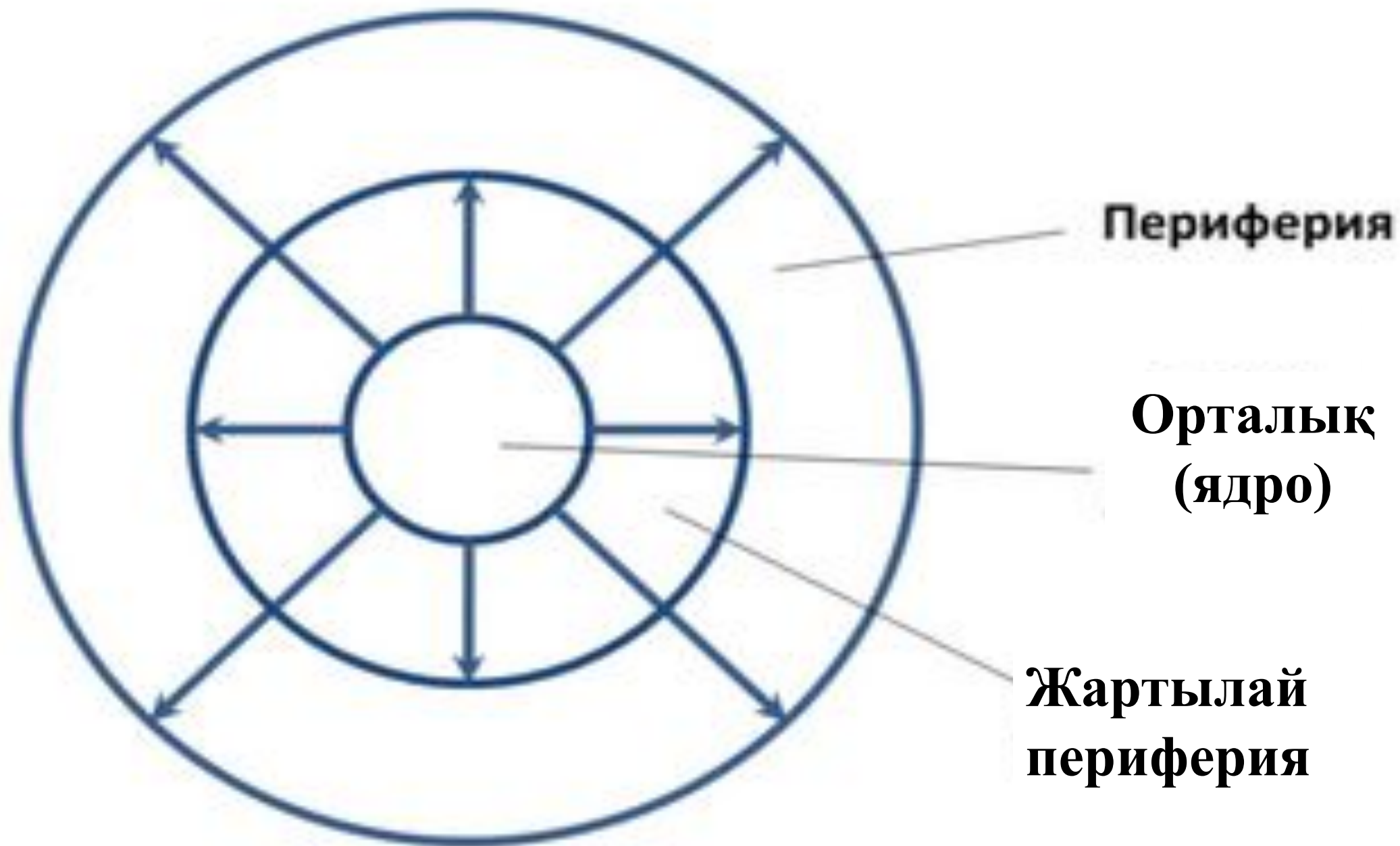
1 ТОП: *Үлкен жетіліктен 2, Батыс Еуропаның шағын капиталистік елдерінен 2 елді таңдайды.*

2 ТОП: *Қоныс аударған капитализм елдерінен 2, Азиялық айдаһарлардан 2 елді таңдайды.*

Экономикасы дамыған елдер тобы	Мемлекет аты	Экономикасының жетекші салалары	Жетекші салаға әсер ететін факторлар
ҮЛКЕН ЖЕТІЛІК			
БАТЫС ЕУРОПАНЫҢ ШАҒЫН КАПИТАЛИСТІК ЕЛДЕРІ			
ҚОНЫС АУДАРҒАН КАПИТАЛИЗМ ЕЛДЕРІ			
АЗИЯЛЫҚ АЙДАҒАРЛАР			

Орталық

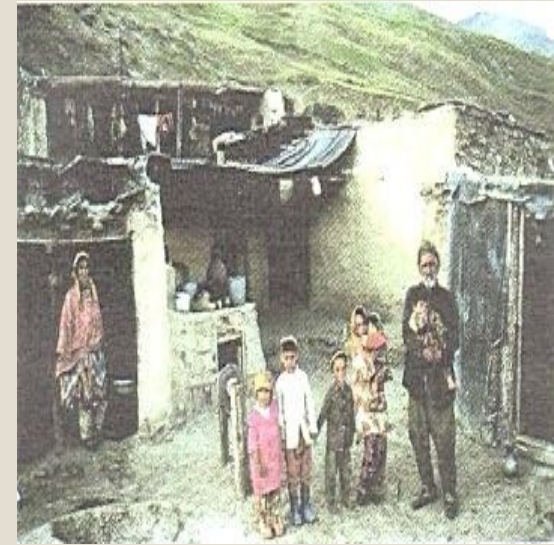
Ядролық аймақ – экономиканың басты салаларының шоғырлануы. Дүниежүзілік масштабта Фридман моделі бойынша оларға: Батыс Еуропа мен АҚШ-тың шығыс жағалауы жатады.

Жартылай периферия

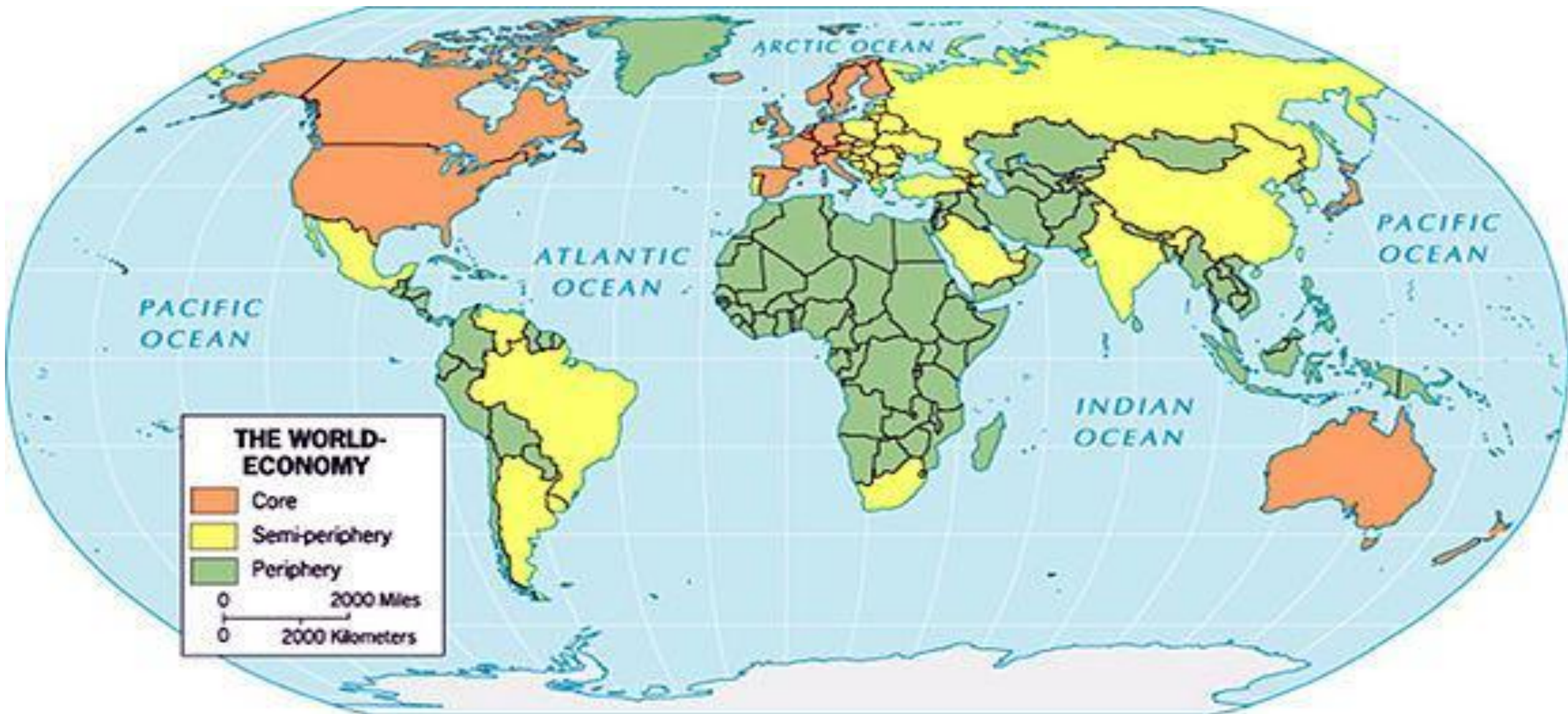

Үдемелі (дамушы) аймақ – ірі экономикалық орталықтардың арасында орналасқан. Ядролық аймақтармен көршілес орналасуы жартылай перифериялық елдерді ынталандырып, табиғат ресурстардың қарқынды түрде өндірілуіне мамандалған.

Периферия

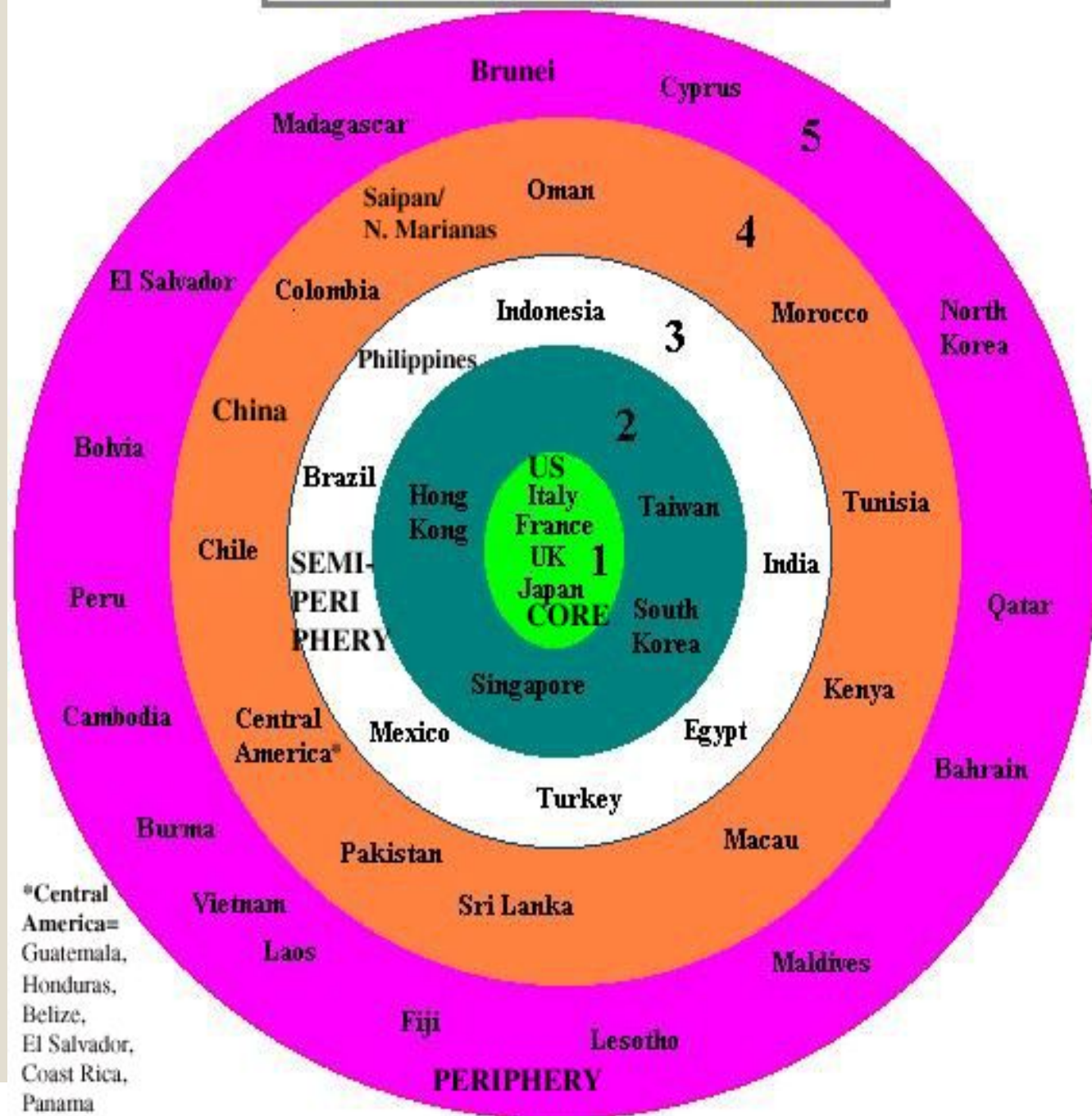

Депрессивті аймақ – елде ауылшаруашылықтың дамуы, индустриялық кешендердің ескеруі, әлеуметтік-экономикалық мәселелер, жұмыссыздық, қылмыс санының өсуімен анықталады.

Дүниежүзі елдерінің И. Валлерстайн талдауына сәйкес картасы: Ядро (орталық) (core), жартылай периферия (semi-periphery) и периферия (periphery)

Global Sourcing by U.S. Retailers

*Central America= Guatemala, Honduras, Belize, El Salvador, Coast Rica, Panama

**Жартылай
периферия**

**Мүнай
өндіруші
елдер және
өтпелі
экономикадағы
елдер**

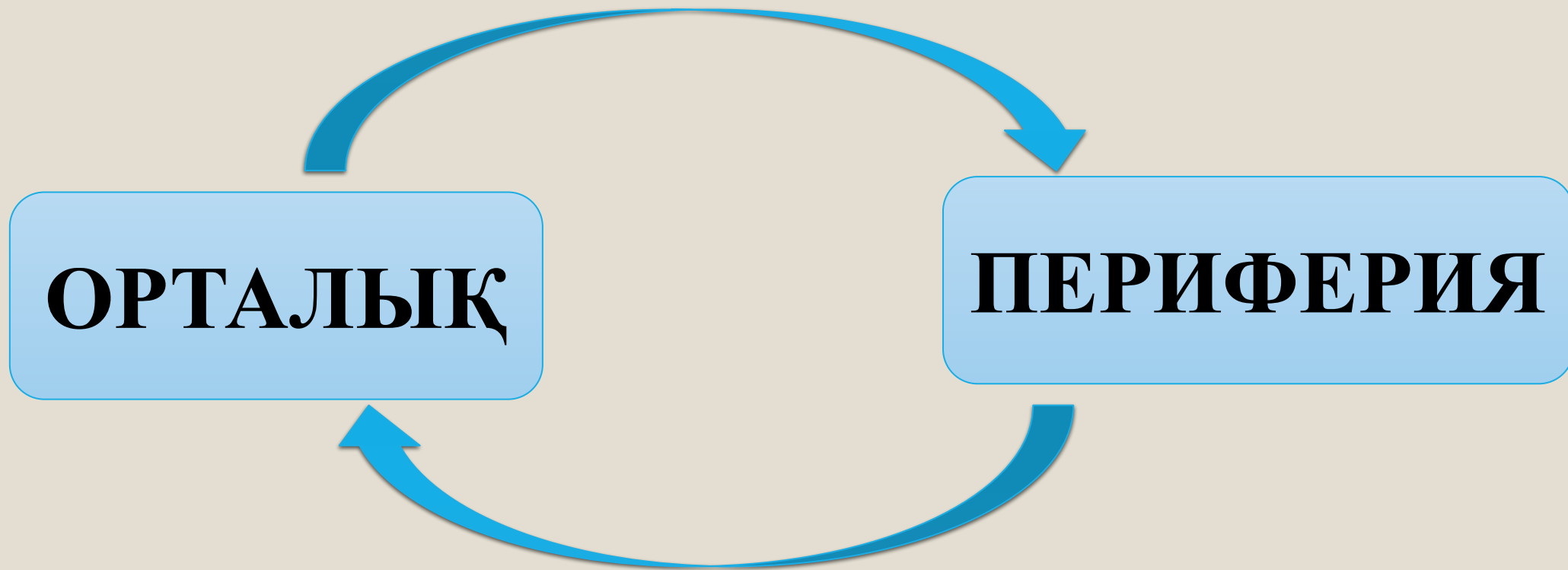
**Ядро
(орталық)**

**25-30
дамыған
елдер**

периферия

**100ге
жуық
дамушы
елдер**

Инновациялар

ОРТАЛЫҚ

ПЕРИФЕРИЯ

Ресурстар

Үй тапсырмасы:

1) Экономикада көшбасшы елдердің дамыған шаруашылық салаларын атап, әсер ететін негізгі факторларын анықтау

2) Уақыт озуындағы өсуді түсіндіретін **Ростоу моделін**, содан кейін сызбанұсқалар көмегімен кеңістіктегі дамуды ұғындыратын «Орталық-периферия/шет» **(Мюрдальдің)** **моделін** түсіндіріңіз.